

**‘N ONDERSOEK NA DIE BEHOEFTE AAN OUERBEGELEIDING BY MOEDERS
VAN KLEUTERS IN DIE FRANKFORT-LANDDROSDISTRIK**

deur

BARBARA HELENA VENTER

Voorgelê ter vervulling van ‘n deel van die vereistes vir die

graad

MAGISTER ARTIUM

in

**MAATSKAPLIKE WERK
(SPELTERAPIE)**

in die

FAKULTEIT GEESTESWETENSKAPPE

aan die

UNIVERSITEIT VAN PRETORIA

STUDIELEIER. DR. J.M.C. JOUBERT

DANKBETUIGINGS

Ek wil graag my opregte dank en waardering teenoor die volgende persone uitspreek:

- **Aan my Hemelse Vader vir U alomteenwoordigheid, leiding en krag.**
- **Aan my man, P.S. vir jou onvoorwaardelike liefde en baie geduld. Dankie vir al jou ondersteuning en aanmoediging waarsonder hierdie navorsing onvoltooid sou bly.**
- **Aan my wonderlike drie kindertjies, Stephan, El-may en Monrè wat my bekendgestel het aan die ongelooflike ervaring van Ma-wees.**
- **Aan pa Sallie en ma Barbara, vir al jul aanmoediging. Dankie vir Ma se harde werk en lang ure agter die rekenaar.**
- **Aan oupa Bok en ma Adri, dankie vir julle belangstelling.**
- **Aan Anèl en Arette, vir julle volgehoue aanmoediging en motivering om hierdie navorsingstudie te voltooi.**
- **Aan dr. Joubert, vir u bekwame leiding en baie geduld.**

(i)

OPSOMMING

**‘N ONDERSOEK NA DIE BEHOEFTE AAN OERBEGELEIDING BY MOEDERS VAN
KLEUTERS IN DIE FRANKFORT-LANDDROSDISTRIK**

deur

BARBARA HELENA VENTER

STUDIELEIER: DR. J.M.C.JOUBERT

DEPARTEMENT MAATSKAPLIKE WERK

UNIVERSITEIT VAN PRETORIA

Hierdie navorsing is gerig op moeders van kleuters in die Frankfort-landdrosdistrik. Die doelstelling van die studie was om vas te stel of moeders van kleuters ‘n behoefte aan ouerbegeleiding toon. Ten einde hierdie doelstelling te bereik, is inligting ingesamel en ‘n teoretiese raamwerk opgebou met behulp van ‘n literatuurstudie en gesprekke met kundiges. ‘n Empiriese studie is gedoen met vyf-en-veertig moeders (respondente) van kleuters in die Frankfort-landdrosdistrik.

Toegepaste navorsing is gebruik om wetenskaplike en tegnologiese kennis te vermeerder. ‘n Selfontwerpte vraelys is benut om inligting te bekom ten einde vas te stel of moeders ‘n behoefte aan ouerbegeleiding het. ‘n Navorsingsvraag is gestel naamlik: Bestaan daar ‘n behoefte aan ouerbegeleiding by moeders van kleuters in die Frankfort-landdrosdistrik?

Die gevolgtrekkings en aanbevelings van die studie fokus op die bereiking van die doelstellings en doelwitte. Nadat inligting geanaliseer en geïnterpreteer is, het dit aan die lig gekom dat moeders van kleuters in die Frankfort-landdrosdistrik ‘n duidelike behoefte aan professionele ouerbegeleiding het. Moeders dui aan dat hulle meer kennis en inligting oor hul kleuter se kognitiewe, emosionele, sosiale en fisieke ontwikkeling wil bekom ten einde die aspekte van kleuterontwikkeling self te bevorder. Ouerbegeleidingsmodi word onderbenut, en moeders meen

dat hul geografiese ligging, ver afstande wat hulle moet reis en onbereikbaarheid van formele ouerbegeleiding faktore is wat hulle van ouerbegeleiding weerhou.

(iii)

SUMMARY

**AN INVESTIGATION REGARDING THE NEED FOR PARENTAL GUIDANCE
AMONGST MOTHERS WITH TODDLERS IN THE FRANKFORT MAGISTERIAL
DISTRICT**

By

BARBARA HELENA VENTER

SUPERVISOR: DR. J.M.C. JOUBERT

DEPARTMENT OF SOCIAL WORK

UNIVERSITY OF PRETORIA

This research is directed at mothers of toddlers in the Frankfort magisterial district. The objective of the study is to determine whether mothers with toddlers display a need for parental guidance. Data have been collected and a theoretical framework has been constructed by means of a literature study and communication with experts. An empirical study has been conducted by involving forty-five mothers (respondents) of toddlers in the Frankfort magisterial district.

Scientific and technological knowledge have been acquired by means of applied research. A questionnaire, designed by the researcher, was used to collect data. The following research question was posed: Does a need for parental guidance exist amongst mothers with toddlers in the Frankfort magisterial district?

The conclusions and recommendations of the study focus on achieving the objectives and aims. Once the data had been analysed and processed, it became very clear that a need for formal parental guidance does exist amongst mothers in the Frankfort magisterial district.

Mothers have indicated a need for additional knowledge and information regarding the cognitive, emotional, social and physical development of their toddlers in order to selfpromote aspects of the development of toddlers.

(iv)

Parental guidance modi are under-utilized, and mothers have expressed that factors such as their geographical location, long distances and the inaccessibility of formal parental guidance, prevent them from utilizing parental guidance.

SLEUTELWOORDE

- moeder
- kleuter
- kleuterontwikkeling
- kleuter se behoeftes
- kleuterstadium
- ouerbegeleiding
- ouerbegeleidingsprogram
- versorging
- kinderopvoeding
- ouerskapsvaardighede

KEY CONCEPTS

- mother
- toddler
- toddler's development
- toddlers needs
- toddler stadia
- parental guidance
- parent training program
- child care
- child rearing
- parenting skills

(vii)

INHOUDSOPGAWE

	Bladsy
HOOFSTUK 1	1
ALGEMENE INLEIDING	1
1.1 INLEIDING	1
1.2 MOTIVERING VIR DIE KEUSE VAN DIE ONDERWEP	2
1.3 PROBLEEMFORMULERING	3
1.4 DOEL VAN DIE STUDIE	5
1.4.1 Doelstelling	5
1.4.2 Doelwitte	5
1.5 NAVORSINGSVRAAG	6
1.6 NAVORSINGSBENADERING	6
1.7 SOORT NAVORSING	7
1.8 NAVORSINGSONTWERP	7
1.9 NAVORSINGSPROSEDURE EN WERKSWYSE	8
1.10 VOORONDERSOEK	10
1.10.1 Literatuurstudie	10
1.10.2 Konsultasie met kundiges	10
1.10.3 Uitvoerbaarheid van die ondersoek	11
1.10.4 Toetsing van die vraelys	12
1.11 UNIVERSUM, AFBAKENING, STEEKPROEF EN WYSE VAN STEEKPROEFNEMING	13
1.12 ETIESE ASPEKTE	13
1.13 BEPERKINGS TYDENS DIE UITVOERING VAN DIE STUDIE	14
1.14 DEFINISIE VAN KONSEPTE	14
1.14.1 Ouerbegeleiding	14
1.14.2 Kleuterfase	15
1.14.3 Behoefte	16
1.14.4 Moeder	16
1.15 INDELING VAN NAVORSINGSVERSLAG	17

(viii)

HOOFSTUK 2	18
DIE ONTWIKKELING VAN DIE KLEUTER	18
2.1 INLEIDING	18
2.2 DETERMINANTE VAN KLEUTERONTWIKKELING	18
2.2.1 Interne biologiese faktore	19
2.2.2 Eksterne omgewingsfaktore	20
2.3 FISIESE ONTWIKKELING	21
2.3.1 Kenmerke van die fisiese ontwikkeling van die kleuter	22
2.3.2 Fisiek motoriese ontwikkeling	22
2.3.3 Die moeder se bydrae tot die fisiek motoriese ontwikkeling van die kleuter	24
2.4 KOGNITIEWE ONTWIKKELING	25
2.4.1 Piaget se Kognitief-strukturele teorie	26
2.4.2 Inligtingverwerking	29
2.4.3 Kreatiewe denke	30
2.4.4 Die moeder se bydrae tot die kognitiewe ontwikkeling van die kleuter	31
2.5 SINTUIGLIKE WAARNEMING	32
2.5.1 Taswaarneming	32
2.5.2 Reuk en smaakwaarneming	33
2.5.3 Ouditiewe waarneming	33
2.5.4 Visuele waarneming	34
2.6 AFFEKTIEWE ONTWIKKELING	34
2.6.1 Erickson se teorie van emosionele ontwikkeling	35
2.6.2 Die moeder se bydrae tot die kleuter se affektiewe ontwikkeling van die kleuter	39
2.7 SOSIALE ONTWIKKELING	40
2.7.1 Kinderspel	41
2.7.2 Die moeder se bydrae tot die sosiale ontwikkeling van die kleuter	42
2.8 PERSOONLIKHEIDSONTWIKKELING	43
2.8.1 Ontwikkeling van die selfkonsep	43
2.8.2 Bewuswording van geslagsverskille	45
2.9 NORMATIEWE EN SEDELIK-RELIGIEUSE ONTWIKKELING	46
2.9.1 Kohlberg se teorie	46
2.9.2 Sedelik en religieuse ontwikkeling van die kleuter	47
2.9.3 Die moeder se bydrae tot die normatiewe en religieuse ontwikkeling van die kleuter	47
2.10 ONTWIKKELINGSTAKE VAN DIE KLEUTER	48
2.11 GESINSTAKE	52
2.11.1 Die voorsiening van 'n woonplek met ruimte, fasiliteite, hulpmiddels en apparaat vir die kleuter se behoeftes	52
2.11.2 Voorsiening van materiële behoeftes wat varieër	52

(ix)

2.11.3 Om finansiële voorsiening te maak	53
2.11.4 Gedeelde verantwoordelikheid vir die versorging van die kleuter en huishouding	53
2.11.5 Instandhouding van wedersydse kommunikasie	54
2.11.6 Versorging en opvoeding van kleuters asook verdere gesinsbeplanning.	54
2.11.7 Blootstelling aan familie en gemeenskapslede	55
2.11.8 Handhawing van morele waardes	55
2.12 DETERMINANTE WAT MOEDERLIKE GEDRAG MOTIVEER	57
2.13 SAMEVATTING	61
HOOFSTUK 3	62
OUERBEGELEIDING	62
3.1 INLEIDING	62
3.2 AGTERGRONDSGESKIEDENIS	62
3.2.1 Die Verenigde State van Amerika	62
3.2.2 Japan	64
3.2.3 Pole	65
3.2.4 Suid-Afrika	65
3.3 OUERBEGELEIDING AS STRATEGIE	68
3.3.1 Ouerbegeleiding as herstellende strategie	68
3.3.2 Ouerbegeleiding as voorkomende strategie	69
3.4 BEGINSELS VIR DIE AANBIEDING VAN OUERBEGELEIDING	70
3.5 VORME VAN OUERBEGELEIDING	71
3.5.1 MASSAMODUS	71
3.5.1.1 Boeke	72
3.5.1.2 Pamflette en boekies van kleiner formaat	73
3.5.1.3 Tydskrifte en koerante	74
3.5.1.4 Radio en Televisie	75
3.5.1.5 Films, strokiefilms, skyfies en videobande	75
3.5.1.6 Lesings	75
3.5.2 DIE GROEPMODUS	76
3.5.2.1 Ouerbegeleidingsprogramme	77
3.5.2.2 Inhoud van ouerbegeleidingsprogram	81
3.5.3 DIE INDIVIDUELE MODUS	84
3.6 HULPMIDDELS VIR OUERBEGELEIDING	84
3.7 BESKIKBAARHEID VAN OUERBEGELEIDINGSMODUS	85
3.8 SAMEVATTING	85

(x)

HOOFSTUK 4	87
EMPIRIESE ONDERSOEK EN INTERPRETASIE VAN DATA	87
4.1 INLEIDING	87
4.2 DOELSTELLING	87
4.3 DOELWITTE	87
4.4 NAVORSINGSVRAAG	88
4.5 KWANTITATIEWE DATA-INSAMELING	88
4.6 DIE ONTWIKKELING VAN DIE VRAELYS	88
4.7 RESULTATE VAN DIE ONDERSOEK	88
4.7.1 Biografiese gegewens	89
4.7.2 Massamedia	93
4.7.3 Groepsmodus	94
4.7.4 Individuele modus	95
4.7.5 Algemeen	95
4.7.6 Begeleidingsbehoefte	96
4.7.7 Fisiese ontwikkeling	99
4.7.8 Kognitiewe ontwikkeling	101
4.7.9 Affektiewe ontwikkeling	102
4.7.10 Sosiale ontwikkeling	105
4.7.11 Probleemgebiede	106
4.7.12 Moeder	108
4.8 SAMEVATTING	109
HOOFSTUK 5	111
OPSOMMING, GEVOLGTREKKINGS EN AANBEVELINGS	111
5.1 INLEIDING	111
5.2 DOELSTELLING EN DOELWITTE VAN DIE STUDIE	112
5.2.1 Doelstelling	112
5.2.2 Doelwitte	112
5.3 NAVORSINGSVRAAG	113
5.4 NAVORSINGSBENADERING, SOORT NAVORSING EN NAVORSINGSONTWERP	114
5.4.1 Navorsingsbenadering	114
5.4.2 Soort navorsing	114
5.4.3 Navorsingsontwerp	114

5.5 DATA-INSAMELING EN ANALISERING	114
5.6 SAMEVATTENDE GEVOLGTREKKING	115
5.7 AANBEVELINGS WAT UIT DIE ONDERSOEK VOORTVLOEI	117
5.8 ONDERWERPE VIR VERDERE NAVORSING	118
5.9 SAMEVATTING	118
VERWYSINGSLYS	120

LYS VAN TABELLE

	Bladsy
Tabel 1.1: Ontwikkelingstadia van die voorskoolse kind	15
Tabel 2.1: Determinante van kinderontwikkeling	19
Tabel 4.1: Tydsbesteding aan beroep	91
Tabel 4.2: Beroep van respondent	92
Tabel 4.3: Hoeveelheid voorskoolse kinders	92
Tabel 4.4: Massamedia	92
Tabel 4.5: Groepsmodus	94
Tabel 4.6: Individuele modus	95
Tabel 4.7: Algemeen	96
Tabel 4.8: Begeleidingsbehoefte	97
Tabel 4.9: Fisiese ontwikkeling	100
Tabel 4.10: Kognitiewe ontwikkeling	102
Tabel 4.11: Affektiewe ontwikkeling	104
Tabel 4.12: Sosiale ontwikkeling	106
Tabel 4.13: Probleemgebiede	107
Tabel 4.14: Moeder	109

LYS VAN FIGURE

	Bladsy
Figuur 4.1: Woonplek van respondente	89
Figuur 4.2: Huistaal van respondente	90
Figuur 4.3: Faktore wat respondente van ouerbegeleiding weerhou	98
Figuur 4.4: Belangstelling vir die bevordering van fisiese ontwikkeling	99
Figuur 4.5: Belangstelling om kognitiewe ontwikkeling te bevorder	101
Figuur 4.6: Belangstelling om affektiewe ontwikkeling te bevorder	103
Figuur 4.7: Belangstelling om sosiale ontwikkeling te bevorder	105
Figuur 4.8: Probleemhantering	108

(xiv)

LYS VAN BYLAES

Bylae 1: Dekbrief

Bylae 2: Vraelys aan die moeder